

Sri Sharada Peetham, Sringeri
MANUSCRIPT PRESERVATION CENTRE

A/C. NO.	NEW	166	OLD	
FOLIO	06			

TITLE

नैयर्थः
ನೈಯರ್ಥಃ Naiyartha

[illegible]

[illegible]

శ్రీగణాధిపతయే నమః [illegible] ప్రణామం [illegible]
[illegible] ॥ [illegible]
౧ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

యోగితావచ్ఛేదకానాం ఘటత్వాదీనాం విశేషణవద్ధ్యేః ప్రతిబంధకతాపత్తిరిత్యాహుః। విశిష్టసంసర్గానవచ్ఛిన్నత్వవిశేషణమపి తాదాత్మ్యవృత్తిరిక్త
సంబంధత్వేన సంగతమేవ, ఏకైవ సంసర్గానవచ్ఛిన్నశరీరే సంయోగాదినా వైశిష్ట్యే పద విశిష్టసంయోగా
దిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాభావాత్ తాదృశాభావబోధకాక్తవిశిష్టబుద్ధివిరోధిత్వసంభోదిత్యా
దివ[illegible]దేవ తాదృశప్రతియోగితాకత్వస్య విశిష్టప్రతియోగికాభావత్వే సంబంధవిధయా భాసమానత్వాపత్తేః
తదవచ్ఛిన్నత్వేన తత్ర ఘటాభావాదివాక్యజన్యబోధే ఘటాదావిశిష్టసంయోగాదిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితా
కత్వం ఘటాదివిశేషణం విశిష్టావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వం భాసత ఇత్యుక్తతత్త్వం బోధతాత్పర్యమేవేత్యాహ
సంయోగసంబంధేన ఘటో నాస్తీత్యాదౌ సంయోగ ఇత్యాదివృత్తిత్వం తాదృశసంయోగావచ్ఛిన్నప్రతియో
గితాకత్వం ప్రకారతయా భాసతే ఘటసంయోగసంబంధావచ్ఛిన్నఘటాభావస్య సమవాయావచ్ఛి
న్న ఘటసమవాయాభావస్య తత్తదభిన్నత్వే సమవాయేన ఘటో నాస్తీ
తి ప్రతీత్యాపత్తిః। నచ తత్ర తత్తత్సంయోగావచ్ఛిన్నత్వమేవ తస్య ఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వం

సచ్ఛే
౧

స్త్రైంతమమతిప్రసంగ ఇతివాచ్యం ఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావాంశః సంసర్గతాంశాతత్తత్పదార్థ
స్వరూపసంబంధాంశస్యసంభవ ఇతిచేన్న తత్తదంశాభాగస్య మమామాంశావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకా
త్వేషు ఉపదార్థేషు ఘటత్వవిశిష్టంతేనాంశేన విశిష్టపరత్వే విశిష్టస్యాతిరిక్తత్వేనాంశే భావాంశే స్యంతము
థస్యాకారత్వానుపపత్తిరితి చేత్। అథ ఘాభావత్వస్య అన్యోన్యాభావసాధారణస్యప్రవృత్తినిమిత్తత్వే అన్యో
న్యాభావేఘటప్రత్యక్షేకల్పనమర్థకం నచాన్యోన్యాభావత్వప్రకారకశక్తిగ్రహసంభవాత్ తత్రశక్యతావచ్ఛే
ఛేదకావచ్ఛిన్నం అన్యథా తాదాత్మ్యసంబంధేనప్రతియోగిప్రకారకే నఘట ఇత్యాదిబోధేసాధ
ఘట ఇత్యాదివాక్యజబోధేప్రతిబంధకత్వాపాతాత్। అన్యోన్యాభావత్వావగాహిబోధేనైవతథా
విధబుద్ధివిరోధిత్వాత్ అన్యథా అయం ఘటాభావవానితి బుద్ధేరపి తాదృశబోధవిరోధితాపాతా
దితివాచ్యం అభావత్వస్యనఞ్పదశక్యతావచ్ఛేదకత్వసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వస్యసమానవిభక్తి
కానుయోగిప్రతియోగినా ఘటపదసమభివ్యాహారే శక్యతావచ్ఛేదకాంశేచాబ్లేవాభావత్వే తాదాత్మ్యసంబం

సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్యాభావత్వరూపం సామాన్యాభావత్వం లాఘవాత్తేన రూపేణ శక్తి-
రితి చేత్ తత్ర తత్త్వేన సామాన్యాభావత్వప్రవేశే ఇతి సంసర్గాభావసామాన్యాభావరూపో ద్వంద్వేఽపి
శేషత్వేనాఽపృథగుపాదానాత్ సామాన్యాభావస్య పదార్థత్వాభావాత్ ఉపస్థితేర్వక్తవ్యత్వేన వృత్తి-
రేకాద్యోగ్యతాయా విశేషణత్వేన పదార్థైకదేశేఽన్వయాసంభవాత్ తత్ప్రతియోగికత్వాభావాదితి
వాచ్యం పృథక్శక్తివిరహే ఘటాదిపదస్య ఘటాభావాదిత్వస్య న ఘటాదేస్తదభావత్వాదితి తదభావసామా-
న్యాభావత్వం తాదాత్మ్యసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాభావే తదేవ సంయోగాదితాదాత్మ్య-
స్యసంయోగాదిరూపతయా సంయోగాదిసంబంధావచ్ఛిన్నసంయోగత్వావచ్ఛిన్నాభావస్యా-
ప్యభావత్వాపత్తేః అపి త్వస్య యోగితావిశేష ఏవ ఏవం తాదాత్మ్యసామాన్యాభావప్రతియోగితా-
వచ్ఛేదకసంబంధత్వమనుపపన్నమితి సంయోగాదేస్తు యోగ్యతావిలక్షణం తాదాత్మ్య-
స్యేతి చేదత్ర ప్రతియోగిత్వే ఏవం చ తాదృశాభావప్రతియోగితావిశేషప్రకారకత్వమేవ ॥

[illegible]

౨ భేదసంబంధేన ప్రతియోగితాప్రకారకధీవిశేష్యత్వే తంత్రం తథా చ తేషామపి నాపృథక్కృత్య శక్యత్వం తు
ప్రకారకబోధజనకత్వం వ్యుత్పత్తిః న చాభావత్వావచ్ఛిన్నే ప్రతియోగిసంబంధ ... అభావ ...
భావరూపవిశిష్టానుయోగితాంశే ... భేదసంసర్గకప్రతియోగిప్రకారకధీవిశేష్యత్వే తంత్రం
మాం తథా చాభావవిశిష్ట ... ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం ...
పితాన్వయితాసంబంధ ... భావత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యతాయాం ... సృష్టిప్రకారతా ...
తాదాత్మ్యసంబంధావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూపితప్రకారతాయాం ...
నిరూపితత్వసంబంధేన ... తత్త్వావచ్ఛిన్న ... తస్య విషయితాదివిశేష్యత్వం ...
తాదాత్మ్యేన ప్రతియోగితావిశిష్టప్రతియోగితా ... ప్రతియోగి ...
నిరూపితత్వ ... అభావత్వావచ్ఛిన్న ... ప్రతియోగితాప్రకారకత్వం ... అనుయోగి
తాం నేప్రతియోగిప్రకారకత్వమేవ ప్రతియోగిప్రకారకధీవిశేష్యత్వే తంత్రం తథా చ భేదత్వరూపా ...
అనుయోగితావిశిష్ట ... విశేష్యకం తరం తత్ ... అనుయోగితావిశేష్యకాదౌ ప్రతియో
గిత్వం ... సంభవాదితి ... పదం ... పదార్థ ... సత్త్వాంశ

ని భాష్యకారణ్యాన్యగ్రంథేషు తజ్ఞానాభావేనోద్యాభావ బోధకత్వోపాదానే వ్యవస్థితకల్పనానుపలభ్యమానత్వాచ్చ వ్యవహారస్య
నంతరేతి వ్యుత్పత్తిసిద్ధత్వాత్ ఉక్తమేవ పృథగభిధానం న తు శక్తిభేద ఇత్యాహుః ||కేచిత్తు ఘటాంశే
ఘటాద్యభావో||చేదమ్ ఘటాంశే ఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వం ఘటాంశే ప్రతియోగితావచ్ఛేదక
త్వేనాన్వయబోధాదప్రసిద్ధ్యా న భవితుం ఘటత్వాదివిశిష్టఘటాదివిశిష్టవిశేష్యతాకత్వాదనుపపత్తిః
ఇహ ఘటపటౌ న స్తః ఇతి ఘటాంశే ప్రతియోగి ఘటత్వాదిభేదినాం ఘట తద్వృత్తిధర్మవిశిష్టత్వస్య
విశేషాధికరణతయా తద్విశిష్టజ్ఞానవిషయత్వాదవతారం ఘటత్వ ఘటత్వాదివృత్తిధర్మప్రతియోగితాకత్వావగాహి
తాం తయాం ప్రతియోగి ఘటత్వాదివృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వం ఘటత్వాదివృత్తి ధర్మాంశే ఘటత్వాది
విధి తాం ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతా తద్వృత్తిప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాదవచ్ఛేదకత్వం అభావస్య తద్వృత్తి
వృత్తిత్వం ఘటత్వాదివిశేషాధికరణప్రతియోగితాకత్వం తద్వృత్తిధర్మప్రతియోగితాకత్వం తదవచ్ఛిన్నతానవగాహి
త్వంతద్వృత్తిధర్మప్రకారతావచ్ఛిన్న భావప్రతియోగితానవచ్ఛిన్నవిశేషాధికరణ ఇవ ఘటం
గాం స్త్రీతి న్యాయేన ఘటత్వాదిధర్మప్రతియోగితావచ్ఛేదకం ఘటాంశే తత్వవిషయతయా మాత్రం తత్

౮

దీధితిః తత్ర స్వం యితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వస్యోపపత్తేశ్చ ఏవం ఘటాం
దివిశేషణత్వేన పక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వానుపపత్తేః పక్షధర్మతావచ్ఛిన్నావచ్ఛేదకతాంశే విశే
షణాంశే నిత్యతా జాత్యాదేరపి అధికరణతు ప్రవిష్టం తత్ప్రతియోగితాయా తద్విశేషణతయా విశేషితే వ్యర్థవి
శేషణత్వే తదుక్తం ఘటాదౌ వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్య ఉపపత్తేః ఏవమప్యుక్తే ఘటత్వే పక్షతావచ్ఛేద
ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాభావే వక్ష్యమాణాతిప్రసంగాపత్తేః తత్సాధ్యసంబంధితావచ్ఛేద
కత్వాదిత్యత ఆహ పక్షతావచ్ఛేదకేతి తదితి తద్విశేష్యతాయాం వర్తమానత్వేన ప్రతియోగితా
భావస్య సంబంధత్వేన తదీయతయా తద్వ్యాపకత్వాత్ తత్ర చ తత్సంసర్గాభావే
తాదృశయితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వమితి యోగ్యతాయాం ప్రతియోగితా
భావవిశేషణతా తద్వ్యాపకప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకత్వం తద్ధర్మావచ్ఛిన్నత్వే చ
లక్షణమితి అపరాధోఽపి తద్వ్యాపకావచ్ఛిన్నస్య సాధ్యస్య విశేషణస్య వ్యాప్యతా రూపం
తేషాం చ ప్రతియోగిసంసర్గతయా ఇత్యుక్తం తద్ధర్మస్య పక్షతావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వం

వఘు ఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకో రూపవ[illegible]త్వే విశిష్టఘటితాసావఘటాంది [illegible] రూపవ [illegible] విశేషణాప్రతియోగితాకత్వసంబంధ
[illegible]త్వయోగ్యాన్నవతే ఘటయోగితా యోగ్యంద్విశేషణవిశేషణాం ఘటసం[illegible]తావచ్ఛేదకత్వయోగ్యానవచ్ఛేదకత్వే పదార్థస్తం
[illegible]దర్శనావచ్ఛేదకతాం యోగ్యతాం ఘటాందేరస్తి యోఽభావ ఘటవిమేత ఘటాంధ[illegible]ప్రతియోగితాశూన్యం ప్రత్యేకమపి సంబంధః
ఘటాందినిష్ఠప్రతియోగితా [illegible] యోగితాసాంబంధ్యత్వం ఘటాందిత్వం ప్రతియోగితాప్రతియోగితానిరూపితత్వే ఘటే
విసంబంధతా [illegible] తస్య అభావవద్ఘటాందేః సంబంధేన యోగితా ఽభావాన్నవతే ఘటాందిపారతంత్ర్య[illegible]
నాఘటత్వాదిరహితాభావవిశేషణం తం యోగ్యతస్య సంబంధస్య ఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వమేవ యోగితా యోగ్య[illegible]
ద్వాభ్యాం సప్రతియోగి ఘటాంది యోగితాం తత్ర ఘటాందేరస్తి యోగ్యనాప్యత్వః ప[illegible]వ విశిష్టవైశిష్ట్యబోధకతారస్య[illegible]
యోగ్యావచ్ఛేదకం చ [illegible]వాది వహ్నివ్యాప్యత్వే ఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతిబంధకతాం [illegible]వాదివహ్నివ్యాప్యప్రతియోగితాయోగ
ప్రసి[illegible] వహ్నిత్వేన స్వవ్యాప్యప్రతియోగితాక ఘటస్య[illegible] [illegible]వాదిపుత్తస్య ఘటం ద[illegible] ప్రసిద్ధ్యై వాద్యగ్రహ
ఘటత్వస్య విశేషణతాం సంబంధ[illegible] [illegible] ఘటత్వ [illegible] వహ్ని[illegible] విశేషితప్రతియోగితా యోః సంబంధప్రవేశ
పక్షేఽపి విశేష్యవిశేషణయోః ఘటస్య ప్రసిద్ధ్యవిశేష్యవిశేషణా [illegible] వేగ్యసంబంధ ఘటాదివహ్నివ్యాప్యత్వం ఏవం సతి [illegible]
[illegible]ఘటత్వసంబంధాత్ ఘటాదయవిశిష్టసంబంధదేశీ [illegible] వాం ప్రతియోగితానిరూపకం శివిశేషసంబంధాప్రసిద్ధి
తత్త్వం ఘాం ద్వావహ్ని[illegible] వాక్యస్య ప్రసిద్ధ్యై తత్సంబంధావచ్ఛేదకావచ్ఛేదకత్వవదేః ప్రత్యేకం చ ఘటపటత్వాదిరూపవత్త్వస్య
ఘటనిరూపితాప్రతియోగితాం నేరం [illegible]వాదిపాపత్వం వహ్నిసత్వసంప్రవః [illegible]

[illegible]

వహ్నిత్వప్రకారకబుద్ధివిషయతాసంబంధావచ్ఛిన్న తద్విశిష్టాభావస్య పటత్వాదివిశిష్టాభావ సమవాయేన తస్య ప్రతియోగితా వచ్ఛేదకతా
ప్రత్యక్షవిషయత్వం ఘటత్వం విషయత్వం తత్ర ప్రతియోగితావచ్ఛేదక సంబంధతా విశేషణతా సంబంధేన తద్విశిష్టవత్త్వ ప్రకారక
తత్ప్రకారకతా విషయతా సంబంధావచ్ఛేదకత్వం తత్ప్రకారకతాశాలి తద్విశిష్ట సంబంధతావచ్ఛేదకత్వం విషయతాయాం వి
శేషణతా విశేషణతా ప్రకారతాకత్వ సంబంధ తదంశే ప్రకారతా సంబంధ తదవచ్ఛిన్న ప్రతియోగితావ
చ్ఛేదక సంబంధతాకత్వ తదభావవత్త్వం తత్త్వం పక్షే తత్ప్రకారకత్వం తదభావవత్ప్రతి తత్సంబంధేన
విశిష్ట సంబంధ ప్రసిద్ధిస్తు పర్వతాదౌ తదభావవత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదక సంబంధతాకాభావ ప్రసిద్ధిస్తు తాదృశాభావ
విషయత్వం తదభావవత్త్వం తత్సంబంధేన ప్రకారతా విషయతా సంబంధేన వ్యాప్తిసంబంధమాత్రేణ ప్రకారతాసంబంధేన విశిష్ట
వ్యాపకత్వం తత్ప్రతియోగితా సంబంధేన ప్రతియోగితావచ్ఛేదక ప్రకారకత్వ ప్రకారతా సంబంధావచ్ఛిన్న
వ్యాప్తి ప్రతియోగితావచ్ఛేదక విశిష్ట ప్రతియోగిత్వం తదభావ విశిష్ట తద్వత్తా వ్యవహారేణ తాదృశ
సంబంధ తత్ప్రకారకత్వ ప్రతియోగితా విషయత్వం తత్ప్రకారకత్వ ప్రతియోగితా
వచ్ఛేదక సంబంధతాశాలి భావ విశేష తద్వత్తా వ్యవహార తన్నాసం బంధ విశిష్టసంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితావచ్ఛేదకావి

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]